

Дәріс № 11. Сәйкестік белгісі қызметі және өнімді маркілеу тәртібі

Дәрісте игерілетін пәннің оқыту нәтижелері:

ПОН 5 - Табиғи және қоршаған ортаны бағалау өлшемдері мен сапасының индикаторларын ажырата алады;

ПОН 6 - Табиғи ортаның негізгі бақыланатын параметрлеріне талдау жасай алады;

ПОН 7- Мониторинг түрлері, жүйелері және оны іске асыру жолдарын біледі;

ПОН 8- Экологиялық мониторинг әдістерін біледі және орындайды.

ПОН 9- Биоиндикацияны қолданудың негізгі принциптері мен түрлері, Сынамаларды іріктеу әдістемелерін көрсетеді.

Дәріс жоспары:

1. Таңбалау
2. Маркілеудің жалпы жағдайы

Дәріс мақсаты: Сәйкестік белгісі қызметі және өнімді маркілеу тәртібін түсіндіру

Дәріс мәтіні:

1. Таңбалау

ҚР мемлекеттік техникалық реттеу жүйесінде қолданылатын сертификатталған өнімді таңбалау және сәйкестік белгісімен таңбалау тәртібі, сонымен қатар өнімді таңбалауға және сәйкестік белгісімен таңбалауға құқықты көрсету ҚР СТ 3.25 талаптарына сәйкес келеді.

Сертификатталған өнімді таңбалау және сәйкестік белгісі қолдануға арыз беруші (өндіруші, орындаушы, сатушы) ҚР СТ 3.0, ҚР СТ 3.4, ҚР СТ 3.5 талаптарына сәйкес жүзеге асырады. Өнімді таңбалау және сәйкестік белгісін қолдану құқығын сертификат жөніндегі орган береді.

Сәйкестік белгісімен таңбалау орнын және әдісін сертификат жөніндегі орган арыз берушімен келісе отырып белгілейді. Стандарттар және басқа да нормативті құжаттар, талаптардың сақталуын сәйкестік таңбасы куәландыратын, сәйкестік сертификатында көрсетеді. Сәйкестік сертификатының пішіні, көлемі және техникалық талаптар ҚР СТ 3.1 көрсетілген.

Өнімді таңбалау және сәйкестік белгісін қолдану мақсаттары:

- өндірушіге (сатушы, орындаушы) деген сенімділікті жоғрылату, сонымен қатар олармен шығарылатын өнімдерді, қызметтерді реализациялау;
- тұтынушыларға осы өнімнің және қызметтің адам өміріне және денсаулығына қауіпсіздігі туралы, азаматтардың мүлкіне және қоршаған ортаға қауіпсіздігі туралы сенімділіктің болуы;
- ҚР сауда нарығында заңды және физикалық тұлғаларға керекті жағдайларды жасау.

Сәйкестік белгісін әрбір сертификатталған өнімнің алынбайтын бөлігіне өндірушінің тауарлық таңбасының жанына немесе сертификатталған өнімнің сәйкестігін айқындайтын нормативтік құжат белгісінің үстіне таңбалайды.

Кейбір өнімдерге (газ тәріздес, сұйық, шашылатын заттар мен материалдар, ұсақ заттар) сәйкестік белгісін таңбалау мүмкін болмаса, онда тараға немесе упаковкаға таңбалайды.

Эксплуатациялық, техникалық және тауарды шығарушы құжаттар сәйкестік таңбасымен сол өнімді сертификаттау ақпараты көрсетілген (сертификатты беру уақыты және нөмірі, сертификат берген орган атауы) орында таңбалануы тиіс. Егер сәйкестік таңбасымен таңбаланған өнімнің осындай ақпараттары болған жағдайда, сәйкестік сертификатының көшірмесінің болуы қажет емес.

Қызметті орындаушы сәйкестік таңбасын ресми бланктерге, квитанцияларға, жолдамаларға, келісім шарттарға, вывеска, наряд заказларға таңбалай алады.

Сәйкестік таңбасын енгізгенде ол бір түсті болу керек және енгізілген фонда контрасты болу керек.

Өнімді таңбалау және сәйкестік белгісін қолдану кез келген технологиялық тәсілмен орындауға болады: ерітіндімен еріту, балқыту, ою, жазу, штамп және басқа әдістер және бұл

әдістер бұл таңбаны сыртқы орта әсеріне беріктігін және өнімді сақтау мерзімінде ұзақ сақталуын қамтамасыз етуі керек.

Сәйкестік таңбасын оның жеке элементтерін жаңғыртып таңбалауға болмайды. Оның көрінісінің техникалық воплощениясі жасандылықтан қорғайтын арнайы шараларды қамтамасыз етуі керек.

Егер сәйкестік таңбасы қаптамалы материалдарға таңбаланса, онда таңбаланған қаптамалы материалдарды сақтау және қолдану, сертификатталмаған өнімдерге қолдану мүмкіндігін шектейтін тәртіпте жүзеге асуы керек.

Өнімнің сәйкестік сертификатының мерзімінің тоқтауы және жойылуы сәйкесінше сәйкестік таңбасын қолдану құқығын уақытша тоқтатуға немесе жоюға алып келеді.

Сертификаттау жөніндегі орган өнімді және көрсетілетін қызметті сәйкестік таңбасымен таңбалау құқығын көрсетуге жауапты.

Арыз беруші сертификатталған өнімнің және көрсетілген қызметтің сапасына және сәйкестік таңбасын ҚР заңнамасына сәйкес дұрыс қолдануына жауапты.

2. Маркілеудің жалпы жағдайы

Өнімді және көрсетілген қызметті сәйкестік белгісі бойынша маркалауға ұсыну тәртібі.

Өтініш білдіруші өнімді немесе көрсетілген қызметті сәйкестік белгісі бойынша маркалау ҚР СТ 3.4 немесе ҚР СТ 3.5 на сәйкес сертификат алудың бірінші позициясы болып табылады. Егер сертификат уақыты жұмыс істеп тұрса, өтініш білдіруші сертификатталған өнімге маркировка алу құқығы сәйкестік белгісінің А қосымшасына мыналар қосымшаланады: сәйкестік сертификатталған куәландырылған көшірмесі өтініштің қаралғаны туралы ақының төленгені туралы құжаты сәйкестік белгісінің өтініш білдірушімен және сертификаттау органының келісімімен расталған сертификатталған өнімнің маркировкасы туралы технологиялық инструкцияның болуы.

Сертификатталған өнімнің маркировкасының сәйкестік белгісі бойынша технологиялық инструкциясы мыналарды орнату керек:

- Сәйкестік белгісінің өлшемі ҚР СТ 3.1 сәйкес болуы керек.
- Түрлі -түсті қолдану
- Сәйкестік белгісінің орналасу орны.
- Жасанды қорғау шамасы
- Таңбалаудың технологиялық әдісі

Сәйкестік белгісінің таңбалаудың қолданылуы, оларды қолдану тәртібі және сақтаудың техникалық құралдарға талаптары сәйкестік белгісінің өнімнің кейбір бірліктерінде маркировкалау тәртібінің сәйкес келмеу жағдайы (егер маркалау технологиялық процесс жағдайында орындалса)

Буып-түйілген материалдарды сақтау және қолдану тәртібін сәйкестік белгісі бойынша маркировкалау (қажет болған жағдайда)

Сертификаттау органы келісіп шартты дайындауда сараптаудың құнын және өнімді маркировкалаудың технологиялық инструкциясын немесе көрсетілген қызметтің сәйкестік белгісінің құндарын есепке алады.

Өнімді және көрсетілген қызметтің жұмысының құны Р.РК 503.01 бойынша орындалады.

Сертификат ҚР СТ 3.4 немесе ҚР СТ 3.5 немесе қолданыстағы стандарттың Б қосымшасының шешімі бойынша өнімнің маркировкасы және сәйкестік белгісінің ұсыну құқығы безендіріледі.

Сертификаттау жөніндегі органы ҚР СТ 3.11 сәйкес өнімді және көрсетілетін қызметті сәйкестік таңбасымен таңбалау құқығын алған өндірістердің есебін жүргізеді.

Өнімді және көрсетілетін қызметті сәйкестік таңбасымен таңбалау құқығы келесідей шарттарды орындағанда беріледі:

- өнімді және көрсетілетін қызметті сертификаттау бойынша жарамды нәтижелер;
- сертификатталған өнімнің және көрсетілетін қызметтің сапасына тұтынушыларды

жарнамаларының болмауы;

- өнімді және көрсетілетін қызметті сәйкестік белгісімен таңбалаудың сертификат берген сертификаттау жөніндегі органмен сәйкестендірілген технологиялық инструкцияның болуы;

- арыз бергенде сәйкестік белгісімен өнімді (қызмет) таңбалау құқығы немесе оны беруге болмайтын жөніндегі шешім қажетті құжаттармен арызды алған күннен бастап 30 күн ішінде қабылдануы керек.

ҚР СТ 3.4, ҚР СТ 3.5 сәйкес бекітілген формада сертификаттауға арыз берген кезде сәйкестік таңбасымен өнімді таңбалау құқығын беру шешімі сәйкестік сертификатын беру шешімімен бірге қабылданады.

Сәйкестік таңбасымен өнімді таңбалау құқығын көрсетуге керісінше шешім қабылданғанда, арыз берушіге үш күндік мерзімге отказ беру себебі көрсетілген жазбаша хабарлама жіберіледі.

Өнімді (қызмет) сәйкестік таңбасымен таңбалау құқығын көрсетуде дұрыс шешім мен келіспеген арыз беруші ҚР СТ 3.10 бекітілген тәртіппен қарсылық көрсетуіне болады.

Өнімді таңбалағанда келесі технологиялық амалдарды қолданады:

- арнайы таңбаның көмегімен сәйкестік таңбасын тұтынушылық қаптамасының дайын өнімін таңбалау;
- сәйкестік таңбасы таңбаланған шығару құжаттамасының қаптамалық материалдарды және бланктарды қолдану;
- өнімнің тік бөлігі ретінде орындалған техникалық амалдарды (ярлық, лента) қолдану;
- сәйкестік таңбасының арнайы дайындалған носительдерін жабыстыру.

Белгі сәйкестігі технологиялық әдісте Қазақстан Республикасының коды және ҚР СТ 3.1 сәйкес сертификаттау бойынша орган коды көрсетіледі.

Өнімді маркалау немесе қызметке сәйкес белгісі жойылуы немесе орган бойынша берілген сертификаттау тоқтатылуы мүмкін мына жағдайда:

- өтініш беруші өтініш қағазын тағайындау;
- өндіріс технологиясына немесе өнім (құрамы) құрылымына өзгеріс енгізу;
- талапқа сай шарты немесе қызметке сәйкес ақауы;
- өнімнің шығарылуы міндетті талапқа сәйкес емес болса;
- Сертификаттауға сәйкес қызметі немесе оның жойылуы тоқтатылғанда;
- Тұтынушыдан рекламация түскенде;
- Берілген өнім түрлерінің шығарылуы тоқтатылғанда;
- Заңды тұлғаны жою таратуда.

Белгі сәйкестігі:

Техникалық амал маркасы белгі сәйкестігі өтініш берушімен сәйкес келуі қажет, мерзімі тоқтатылуы немесе жойылу қызметі сертификаттауға сәйкес.

Белгі сәйкестігі орнатылған техникалық амал маркасына сәйкес емес жағдайда. Белгі сәйкестігі келесі жоюлармен сәйкес келуі қажет. Техникалық амал маркасын жою өтініш беруші комиссиямен жүзеге асады және акт изъятиеммен өңделеді немесе форма еркімен жазылады. Комиссия құрамына сәйкес серт берген сертификаттау бойынша орган кіреді. өтініш беруші және сертификаттау бойынша органның техникалық амал маркасын жоюда және изъятидегі өзара қарым қатынас тәртібі келісім шартта сертификаттау бойынша жұмыс жүргізгенде немесе өтінішті берген кездегі келісім шартта жүргізіледі.

Сәйкестік белгісін басқалар пайдаланғанда, кінәлілер ҚР заңнамасына сәйкес белгілі бір шаралар қолданылады. Сертификациядан өтпеген өнімді және көрсетілетін қызметті таңбалауға арналған сәйкестік белгісін қолдану мүмкін емес.

Сертификация жөніндегі органдар арыз бойынша өнімді сәйкестік белгісімен таңбалау құқығы олармен шығарылған, тоқтатылған және жойылған шешімдерін белгілі тәртіпте Мемлекеттік патент органына жібереді. Мемлекеттік патент органына сәйкестік белгісімен таңбаланған өнім және көрсетілетін қызмет туралы ақпарат ресми түрде

жариялайды.

Оқыту әдістері мен түрлері: баяндау, сұрақ-жауап, түсіндіру, шолу лекция

Деңгейлік тапсырмалар:

1. Танбалауды түсіндіріңіз.
2. Маркілеудің жалпы жағдайын айтыңыз.

БӨЖ және ОББӨЖ тапсырмалары: Стандарттау жөніндегі халықаралық және өңірлік ұйымдары және стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттарға қойылатын талаптар

Ұсынылған әдебиеттер:

1. Мендебаев, Т. М. Стандарттау, метрология және сертификаттау. Алматы. Дәуір, 2011. - 368 с. - ISBN 978-601-217-198-3
2. А.И. Аристов, Т.М. Раковщик. Основы метрологии, стандартизации и сертификации: учебное пособие /. – М., МАДИ 2013. –200 с.
3. Ж.Ж. Есенқұлова, Ж.Ж. Аканова, А.М. Касенова. Стандарттау, сертификаттау және метрология негіздері: Оқу құралы / Алматы: Экономика, 2014.-284 б.
4. Н.П. Пикула, А.А. Бакибаев, О.А. Замараева, Е.В. Михеева, Н.Н. Чернышова. Метрология, стандартизация и сертификация: учебное пособие. Национальный исследовательский Томский политехнический университет. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2010. – 185 с.
5. В.В.Сергеев, В.В.Терегеря. Метрология, стандартизация, сертификация : Учебник, - М., Изд. Юрайт, 2011, 820с.